នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០៤/២/០៧-០៩-២០០៩-អវតក/កសចស (អបជ៦០)
ដាក់ទៅ	:	អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ
ភាសាដើម	:	អង់គ្លេស

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 03-Mar-2020, 10:14
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: **សាធារណៈ:**

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយ អបជ: សាធារណៈ:/Public

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ការឆ្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិទៅនឹងចម្លើយតបរបស់ អោ អាន ទៅនឹងសំណើរបស់ ស.ព.អ ស្នើសុំឲ្យចាត់រាល់វិធានការរដ្ឋបាលទាំងអស់ដែលចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/២ (អោ អាន) ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង

អ្នកដាក់ឯកសារ:
លោកស្រី Brenda J. HOLLIS
សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ

ចម្លងជូន:
លោកស្រី ជា លាង
សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិ

អ្នកទទួលឯកសារ:
អង្គបុរេជំនុំជម្រះ
ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន, ប្រធាន
ចៅក្រម Olivier BEAUVALLET
ចៅក្រម ន័យ ថុល
ចៅក្រម Kang Jin BAIK
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

សហមេធាវី អោ អាន
លោក មុំ លុដ្ឋ
លោក Richard ROGERS
លោក Göran SLUITER

មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងអស់ក្នុងសំណុំរឿង០០៤/២

I. សារណា

1. សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ ("ស.ព.អ") សុំឆ្លើយតបទៅនឹងចម្លើយតបរបស់ អោ អាន[1] ទៅនឹងសំណើរបស់គាត់ដែលសុំឲ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ("អ.ប.ជ" ឬ "អង្គជំនុំជម្រះ) ចាត់វាល់វិធានការរដ្ឋបាលដែលចាំបាច់ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង ០០៤/២ ទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ("អ.ជ.ស.ដ")[2]។ ជារួម អោ អាន កំណត់ប្រភេទសំណើរបស់ ស.ព.អ មិនត្រឹមត្រូវថាជាសំណើសុំឲ្យធ្វើការពិចារណាឡើងវិញ ខកខានមិនបានយល់ថា វិធាន ៧៧(១៣)(ខ) មានអនុភាពលុបលើវិធាន ៧៧(១៣)(ក) បានតវ៉ាមិនត្រឹមត្រូវថា ចំនួនភាគច្រើនធម្មតាគួរតែមានអានុភាពលុបលើគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិដែលជាមូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធច្បាប់ អ.វ.ត.ក យល់ច្រឡំចំពោះគោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* (*in dubio reo*) និងបកស្រាយខុសចំពោះមាត្រា ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញប្រទេសកម្ពុជា និងមូលដ្ឋានដ៏មានកម្រិតសម្រាប់ការរំលត់រឿងក្តីនៅ អ.វ.ត.ក។

2. អោ អាន បានកំណត់ប្រភេទសំណើរបស់ ស.ព.អ ខុស ថាជាការស្នើសុំឲ្យ អ.ប.ជ "ពិចារណាសេចក្តីសម្រេចរបស់ខ្លួនឡើងវិញលើអានុភាពផ្លូវច្បាប់ និងផលវិបាកផ្នែកនីតិវិធីនៃដីកាដំណោះស្រាយពីរផ្ទុយគ្នា"[3]។ ទោះជាយ៉ាងណា នេះមិនមែនជាសេចក្តីសម្រេចដែល អ.ប.ជ ធ្លាប់បានធ្វើនោះទេ។ ផ្ទុយទាំងស្រុងទៅនឹងមូលដ្ឋាននៃអំណះអំណាងរបស់គាត់ អោ អាន បានលើកឡើងយ៉ាងត្រឹមត្រូវនៅត្រង់កន្លែងផ្សេងទៀត[4]ថា អង្គជំនុំជម្រះមិនអាចទទួលបានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបដើម្បីបញ្ជាក់អានុភាពនៃសេចក្តីសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទរបស់ខ្លួនថា *ការចេញ* ដីកាដំណោះ

[1] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបទៅនឹងសំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើសុំឲ្យចាត់វាល់វិធានការរដ្ឋបាលទាំងអស់ដែលចាំបាច់ ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/២ (អោ អាន) ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ("ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន") ដែលបានដាក់ជាភាសាអង់គ្លេសពីដំបូងសិន ដោយមានការបកប្រែជាភាសាខ្មែរតាមក្រោយ។ ចាប់ពីកាលបរិច្ឆេទនៃការដាក់ឯកសារនេះមក ការបកប្រែជាភាសាខ្មែរនៅពុំទាន់បានជូនដំណឹងនៅឡើយទេ។

[2] ឯកសារ **D359/25** សំណើរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិស្នើសុំឲ្យចាត់វាល់វិធានការរដ្ឋបាលដែលតម្រូវទាំងអស់ ដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង០០៤/០២ (អោ អាន) ទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ ("សំណើរបស់ ស.ព.អ"), បានជូនដំណឹងនៅថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០។

[3] *សូមមើល ឧ.ទា* ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ១ (មានការដកស្រង់), កថាខណ្ឌ ២១ (ដោយការកំណត់ប្រភេទ "សេចក្តីសម្រេច" របស់ អ.ប.ជ ថា "នៅលើអង្គសេចក្តីនៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងអានុភាពអង្គច្បាប់នៃដីកាដំណោះស្រាយដាច់ដោយឡែកពីគ្នា និងផ្ទុយគ្នា")។

[4] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ២, ២១, ២២, ២៤, ២៦។

ស្រាយពីរផ្ទុយគ្នាគឺខុសច្បាប់នោះទេ[5]។ តាមពិតនោះ ចៅក្រមបានពិចារណាដាច់ដោយឡែកពីគ្នាអំពីនីត្យានុកូលភាពនៃដីកាដំណោះស្រាយ*នីមួយៗ*[6]។ ក្របខណ្ឌច្បាប់ អ.វ.ត.ក ចែងអំពីផលវិបាកនៃស្ថានភាពនេះ ហើយនីតិវិធីទាំងអស់នេះដែលត្រូវតែអនុវត្តតាម។

3. ដោយសារតែ អ.ប.ជ មិនបានបដិសេធដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ[7] ដោយសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបនោះ អ.ជ.ស.ដ ត្រូវតែទទួលយកអនុលោមតាមវិធាន ៧៧(១៣)(ខ) និង ៧៩(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង[8] ហើយរឿងក្ដីនេះនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅជំនុំជម្រះ បើទោះជាដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់[9]មិនត្រូវបានបដិសេធក៏ដោយ[10]។ ចំណុចនេះត្រូវបានកំណត់ដោយវិធាន ៧៧(១៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលជា*វិធានពិសេស (lex specialis)* ទាក់ទងទៅនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ ហើយហេតុដូច្នេះ លុបលើពាក្យពេចន៍ទូទៅនៃវិធាន ៧៧(១៣)(ក) ដែលទាក់ទងទៅនឹងដីកា

---

[5] ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្ដីពិចារណាលើបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩ (សេចក្ដីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដំណោះស្រាយ) កថាខណ្ឌ ៥៤, ៨៩, ៩៨, ១០២, ១២៤, ផ្នែកសម្រេចសេចក្ដី ត្រង់ KH 01634854 (ជាឯកច្ឆន្ទ)។

[6] ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្ដីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដំណោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ៨៩, ១២៤ (ជាឯកច្ឆន្ទ) កថាខណ្ឌ ១៧០-៣០២ (យោបល់ចៅក្រមជាតិ) កថាខណ្ឌ ៣០៤-៣២៩, ៦៨១ (យោបល់ចៅក្រមអន្តរជាតិ)។

[7] ឯកសារ **D360** ដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ (“ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ”)។

[8] អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា វិធានផ្ទៃក្នុង (វិ.លើកទី៩) ដូចដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មនៅ ថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ២០១៥ (“វិធានផ្ទៃក្នុង” ឬ “វិធាន”)។ វិធាន ៧៧(១៣)(ខ) បង្ហាញថា កាលណាបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍មួយប្រឆាំងនឹងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ មិនត្រូវបានតម្កល់នៅដំណាក់កាលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នោះទេ គោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ គឺថាត្រូវប្ដឹងទៅ អ.ជ.ស.ដ ដោយឈរលើមូលដ្ឋាននៃដីកាដំណោះស្រាយ (ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ)។ វិធាន ៧៩(១) ចែងថា អ.ជ.ស.ដ ត្រូវបានប្ដឹងឱ្យទទួលយកដោយដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះរបស់ ស.ច.ស ឬ តាមសេចក្ដីសម្រេចរបស់ អ.ប.ជ ដោយរួមជាមួយនឹងវិធាន ១(២) ដែលកំណត់និយមន័យ ស.ច.ស ថាជាការបំពេញកិច្ចរួមគ្នា ឬ ដាច់ដោយឡែកពីគ្នា។

[9] ឯកសារ **D359** ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ អោ អាន ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៨ (“ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់”)។

[10] *ផ្ទុយពីនេះ* ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ៣, ២៥ ស.ព.អ មិនបានមើលរំលងអង្គហេតុដែលថា ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់ មិនត្រូវបានបដិសេធនៅដំណាក់កាលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ទេ។ គាត់មិនបានលើកឡើងអំពីវានៅក្នុងសំណើររបស់គាត់ទេ ពីព្រោះវិធាន ៧៧(១៣)(ខ) មានអានុភាពលុបលើ។

"ដែលមិនមែនជាដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ"[11]។ "ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់" និង "ដីកាដំណោះស្រាយ" ដូច "ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ" គឺជាពាក្យពេចន៍ដែលត្រូវបានកំណត់និយមន័យនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង[12]។ ប្រសិនបើអ្នកកាត់តែងវិធានមានបំណងលើកឡើងជាក់លាក់អំពីអានុភាពនៃការបរាជ័យរបស់ អ.ប.ជ ក្នុងការបដិសេធដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់នោះ ច្បាស់ណាស់ពួកគេពិតជាអាចបានធ្វើដូច្នោះ ប៉ុន្តែបានជ្រើសរើសមិនធ្វើដូច្នោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ វិធាន ៧៧(១៣)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងអនុវត្តចេតនាផ្ទាល់របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ("អ.ស.ប") និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា នៅពេលដែលពួកគេសន្និដ្ឋានបញ្ចប់កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក[13]។ ចេតនានេះក៏ត្រូវបានបញ្ជាក់ផងដែរនៅក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក និង ច្បាប់ អ.វ.ត.ក ដែលចែងថា នៅពេលដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា ឬ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត

---

[11] ពាក្យឡាតាំង "វិធានពិសេស (lex specialis)" សំដៅលើលទ្ធិពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការបកស្រាយច្បាប់ ដែលតាមរយៈលទ្ធិនេះ ច្បាប់ដែលគ្រប់គ្រងលើអង្គសេចក្តីជាក់លាក់មួយ (*lex specialis*) លុបលើច្បាប់មួយដែលគ្រាន់តែគ្រប់គ្រងលើបញ្ហាទូទៅ (*វិធានទូទៅ (lex generalis)*)។

[12] *សូមមើល* វិធានផ្ទៃក្នុង ទំព័រ ៨៣-៨៤។

[13] ឯកសារ **D324.30** លិខិតពីអគ្គលេខាធិការ អ.ស.ប ចំពោះលោកនាយករដ្ឋមន្ត្រី ហ៊ុន សែន ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០០ ចំណារដែលបានភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធ ពីលោក Hans Corell ទៅកាន់លោកអគ្គលេខាធិការ ប្រធានបទ៖ សេចក្តីអំពាវនាវជាបន្ទាន់ពីប្រទេសកម្ពុជា - ជម្រើសដើម្បីដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់គ្នារវាងចៅក្រមស៊ើបអង្កេត/ព្រះរាជអាជ្ញា ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០០០ EN 01326090 (នៅថ្ងៃជាមួយគ្នាដែល អ.ស.ប បានផ្តល់ជាលើកដំបូងនូវមាត្រា ៧(៤) ដែលសរសេរទៅកាន់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា លោក Hans Corell អគ្គលេខាធិការរងទទួលបន្ទុកផ្នែកកិច្ចការច្បាប់ និងក្រុមប្រឹក្សាច្បាប់របស់ អ.ស.ប បានកត់ត្រានូវការសន្ទនាគ្នាមួយជាមួយនឹងលោកឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី សុខ អាន ប្រធានក្រុមចរចាររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ដោយការច្រានចោលនូវការអំពាវនាវរបស់គាត់ឲ្យមានលក្ខខណ្ឌតម្រូវមតិភាគច្រើនដាច់ខាត ដើម្បី*អនុម័តិឲ្យមាន* ការបន្តការស៊ើបសួរ ឬការចោទប្រកាន់។ លោក Hans Corell បានពន្យល់ថា យន្តការនៃការខ្វែងយោបល់គ្នាដូចដែលបានព្រាងនេះមានន័យថា "អ្នកត្រូវការមតិភាគច្រើនដាច់ខាត ដើម្បីបញ្ឈប់ការស៊ើបសួរ ឬការចោទប្រកាន់")។ ឯកសារ **D324.36** សេចក្តីថ្លែងការណ៍ដោយលោក Hans Corell អគ្គលេខាធិការរង នៅពេលដែលចាកចេញពីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៣ EN 01326112។ *សូមមើលផងដែរ* ឯកសារ **D359/3/1.1.43** លោក David Scheffer "អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា" *ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ* បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី៣ វ៉ូលូមIII ឆ្នាំ២០០៨ ទំព័រ២៤៦ (EN 01598756) (លោក David Scheffer ដែលជាឯកអគ្គរដ្ឋទូតគោចររបស់ ស.រ.អា សម្រាប់បញ្ហាឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម និងបានចូលរួមយ៉ាងច្រើននៅក្នុងកិច្ចចរចារ អ.វ.ត.ក បានបញ្ជាក់ទស្សនៈដូចគ្នាថា៖ "វិធីតែមួយគត់ដែលការចោទប្រកាន់ ឬការស៊ើបសួរត្រូវបាន*បញ្ឈប់* នោះគឺ ប្រសិនបើ [អ.ប.ជ] សម្រេចដោយសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបថាវាគួរតែបញ្ឈប់។ សនិទានភាពនៅពីក្រោយនីតិវិធីនេះគឺថា វារារាំងមិនឲ្យ [ស.ច.ស] ឬ សហព្រះរាជអាជ្ញាណាម្នាក់រាំងខ្ទប់ដល់ការស៊ើបសួរ ឬ ការចោទប្រកាន់ណាមួយ ដោយការខកខានមិនបានឈានដល់ការព្រមព្រៀងគ្នាមួយជាមួយនឹងដៃគូរបស់ខ្លួន ឬក៏ ដោយគ្រាន់តែបង្អាក់ការស៊ើបសួរ ឬការចោទប្រកាន់ បណ្តាលមកពីឥទ្ធិពលនយោបាយ ឬឥទ្ធិពលប្រភេទផ្សេងៗទៀត" (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម))។

("ស.ច.ស") ខ្វែងយោបល់គ្នាលើការបន្តដំណើរការរឿងក្តីទៅមុខ រឿងក្តីនោះត្រូវបន្តទៅដំណាក់កាលបន្ទាប់ទៀតបើសិនណាជាគ្មានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបរបស់ចៅក្រម អ.ប.ជ ក្នុងការរារាំងដំណើរការទៅមុខរបស់វាទេនោះ[14]។ សំណើរបស់ ស.ព.អ គ្រាន់តែស្នើសុំធម្មតាឲ្យចៅក្រម អ.ប.ជ អនុវត្តភាសាធម្មតានៃច្បាប់ និងវិធាន ដែលពួកគាត់ជាប់កាតព្វកិច្ច ដោយការចាត់វិធានការ*រដ្ឋបាល*ជំហានចុងក្រោយដើម្បីបញ្ជូនសំណុំរឿង004/២ (រួមទាំងដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះ) ទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

4. ផ្ទុយទៅវិញ អោ អាន បង្កើតខុសនូវ "គោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ" ថ្មីមួយ ដែលមិនត្រូវបានរំពឹងទុកដោយក្របខណ្ឌច្បាប់របស់ អ.វ.ត.ក ដោយបានលើកឡើងថា ក្នុងពេលអវត្តមានសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប ទស្សនៈសំឡេងភាគច្រើនធម្មតាដែលបានតម្កល់ដីកាសម្រេចលើកលែងចោទប្រកាន់មានអានុភាពលុបលើ និងអះអាងថា ការបន្តកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនឹងរំលោភលើ "និយាមនីតិវិធីត្រឹមត្រូវជាមូលដ្ឋាន" និងជា "ការប្រមាថចំពោះតុលាការដែលបង្កើតឡើងដោយច្បាប់"[15]។ ការពឹងផ្អែករបស់ អោ អាន លើទស្សនៈសំឡេងភាគច្រើនគឺមិនត្រឹមត្រូវឡើយ ដោយយោងទៅលើលក្ខណៈកូនកាត់ និងរចនាសម្ព័ន្ធពិសេសរបស់ អ.វ.ត.ក។ ទស្សនៈសំឡេងភាគច្រើនធម្មតាមិនមានទម្ងន់ជាកត្តាកំណត់នៅ អ.វ.ត.ក ដូចដែលវាមាននៅតុលាការផ្សេងទៀតនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ អ្នកបង្កើតតុលាការនេះ បានអនុវត្តវិធានស្តីពីសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប ដើម្បីការពារកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីប្រឆាំងនឹងឥទ្ធិពល ឬការជ្រៀតជ្រែកពីខាងក្រៅ និងបានបង្កើតគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិនេះឡើង ដើម្បីឲ្យរឿងក្តីមួយអាចមិនត្រូវបានគេបង្អាក់ ប្រសិនបើសំឡេងភាគច្រើនលើសលុបមិនអាចរកបានទេនោះ[16]។ វិធានស្តីពីសំឡេងភាគច្រើនលើសលុប និងគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិនេះ ត្រូវបានព្រមព្រៀងគ្នាដោយ អ.ស.ប និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា

---

[14] កិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាក់ទងនឹងការកាត់សេចក្តីនៅក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ចុះថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២00៣ ("កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក") មាត្រា ៧(៤)។ ច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលប្រព្រឹត្តឡើងនៅក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដូចដែលបានធ្វើវិសោធនកម្មកាលពីថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២00៤ ("ច្បាប់ អ.វ.ត.ក") មាត្រា ២៣ថ្មី។

[15] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ២៧។ *សូមមើលផងដែរ* កថាខណ្ឌ ៣, ២៤, ២៥។

[16] *សូមមើល ឧទា.* ឯកសារ **D359/3/1.1.43** លោក David Scheffer "អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា" *ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ* បោះពុម្ពផ្សាយលើកទី៣ វ៉ុលុមIII ឆ្នាំ២00៨ ទំព័រ២៤៦ (EN 01598756)។

និងបានអនុវម័តិជាច្បាប់[17]។ ផ្ទុយទៅនឹងអំណះអំណាងរបស់ អោ អាន ការប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹងគោលការណ៍ត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ទាំងអស់នេះ មិនបានធ្វើឲ្យតុលាការនេះក្លាយទៅជាតុលាការអសមត្ថភាពនោះទេ។

5. អោ អាន អះអាងមិនត្រឹមត្រូវថា ដោយហេតុថា ស.ច.ស ខកខានមិនបានដាក់ការខ្វែងយោបល់របស់ខ្លួនទៅ អ.ប.ជ ដោយប្រើនីតិវិធីដោះស្រាយការខ្វែងយោបល់តាមវិធាន ៧២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ស.ច.ស ជាធរមាន "បានជ្រើសយកការមិនចូលរួម" ក្នុងគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិនេះ ដែលបានធ្វើឲ្យវាមិនអាចអនុវត្តបានចំពោះរឿងក្ដីនៅពេលនេះ[18]។ ខណៈដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះ*ពិត*ជាបានរកឃើញថា ស.ច.ស បានខកខានមិនបានបញ្ជូនការខ្វែងយោបល់របស់ខ្លួនទៅកាន់ អ.ប.ជ[19] អង្គជំនុំជម្រះក៏បានពិនិត្យមើលថាតើ ការខកខាននោះបានរារាំងអានុភាពជាក់ស្ដែងនៃគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិ ដែលជាមូលដ្ឋាននៃប្រព័ន្ធច្បាប់ អ.វ.ត.ក ទាំងមូល ឬយ៉ាងណា[20]។ ចៅក្រមទាំងអស់ទាំងប្រាំនាក់នៃ អ.ប.ជ បានសង្កត់ធ្ងន់ថា "គោលការណ៍ដែលជាមូលដ្ឋាន និងជាកត្តាកំណត់ចំពោះគោលជំហរជាក់ស្ដែង មិនអាចត្រូវបានទាត់ចោល ឬដកហូតឥទ្ធិពល និងទម្ងន់ពេញទាំងស្រុងរបស់វា ដោយការរៀបចំការបកស្រាយជាបណ្ដាញ តាមរយៈការកេងចំណេញពីភាពមិនច្បាស់លាស់ដែលអាចមាននៅក្នុងច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង ដើម្បីធ្វើឲ្យគោលការណ៍ស្នូលនេះ ក្លាយទៅជាគ្មានន័យនោះទេ"[21]។ តាមរយៈសំអាងហេតុនេះ ទោះបីជា អ.ប.ជ ជាចុងក្រោយបានរកឃើញថា ការចេញដីកាដំណោះស្រាយពីរខ្វែងគ្នារបស់ ស.ច.ស គឺខុសច្បាប់ក៏ដោយ ក៏គោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិគឺជាគោលការណ៍ "ជាមូលដ្ឋាន និងជាកត្តាកំណត់" ដែលវាមិនអាចត្រូវបានលុបលើដោយសកម្មភាពខុសច្បាប់របស់ ស.ច.ស ឡើយ។

6. អោ អាន ក៏យល់ច្រឡំអំពីគោលការណ៍*វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ*ផងដែរ[22]។ អត្ថិភាពនៃគោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិផ្ទុយទៅនឹងការអះអាងរបស់ អោ អាន ថា

[17] កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក មាត្រា ៧(៤)។ ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ២៣ថ្មី។

[18] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ២២ និង ២៣ *ដោយបានយោង* ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្ដីពិចារណាលើដីកាដំណោះស្រាយរបស់ អ.ប.ជ កថាខណ្ឌ ១២១។

[19] *សូមមើល ឧទា.* ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្ដីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដំណោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ១២០។

[20] ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្ដីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដំណោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ១១២។

[21] ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្ដីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដំណោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ១១២ គូសបញ្ជាក់បន្ថែម។

[22] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ៤, ២៦។

"ការជាប់គាំង និងភាពមិនច្បាស់លាស់ទាំងអស់ត្រូវតែដោះស្រាយក្នុងប្រយោជន៍ [របស់គាត់]"[23]។ ជាងនេះទៀត គោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* គឺជាផលវិបាកនៃសច្ចធារណ៍នៃនិរទោស និងជាផ្នែកមួយនៃលក្ខខណ្ឌតម្រូវដែលថា ពិរុទ្ធភាពត្រូវតែរកឱ្យឃើញហួសពីវិមតិសង្ស័យ *នៅពេលជំនុំជម្រះ*[24]។ គោលការណ៍នេះត្រូវបានអនុវត្តនៅពេលដែលការសង្ស័យផ្នែកអង្គហេតុមិនត្រូវបានលុបបំបាត់ដោយភ័ស្តុតាង ដែលបង្ហាញនៅពេលជំនុំជម្រះ ឬនៅក្នុងករណីកម្រមាននៃការសង្ស័យនៅក្នុងច្បាប់ *សារធាតុ*[25]។ ម្យ៉ាងវិញទៀត គោលការណ៍ *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* ទាក់ទងទៅនឹងការសង្ស័យអំពីពិរុទ្ធភាពចុងក្រោយរបស់ជនជាប់ចោទ មិនមែនការជាប់គាំងផ្នែកនីតិវិធីនៅក្នុងដំណាក់កាលមុនពេលជំនុំជម្រះ ដែលមិនទាក់ទងទៅនឹងការសម្រេចណាមួយអំពីពិរុទ្ធភាព ឬភាពគ្មានពិរុទ្ធនោះទេ[26]។

---

[23] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ២៦។

[24] សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E50/3/1/4** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗរបស់ ខៀវ សំផន ស្តីពីសំណើសុំដោះលែងជាបន្ទាន់ ចុះថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ (សេចក្តីសម្រេចលើការដោះលែង ខៀវ សំផន) កថាខណ្ឌ ៣១។ *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Limaj និងគូកន* សំណុំរឿង IT-03-66-A សាលដីកា អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី២៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៧ កថាខណ្ឌ ២១។ *Renzaho ទល់នឹង រដ្ឋអាជ្ញា* សំណុំរឿង ICTR-97-31-A សាលដីកា អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី១ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១១ កថាខណ្ឌ ៤៧៤ (កត់សម្គាល់ថា គោលការណ៍នេះអនុវត្តចំពោះការរកឃើញនានាដែលត្រូវការសម្រាប់ការកាត់ទោស)។ *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Delalić និងគូកន* សំណុំរឿង IT-96-21-T សាលក្រម អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៩៨ ("សាលក្រម *Čelebići*") កថាខណ្ឌ ៦០១ ("នៅចុងបញ្ចប់នៃសំណុំរឿង ជនជាប់ចោទត្រូវមានសិទ្ធិទទួលបានប្រយោជន៍ពីការសង្ស័យនេះ ថាតើបទល្មើសត្រូវបានបញ្ជាក់ភ័ស្តុតាង ឬយ៉ាងណា")។

[25] *សូមមើល ឧទា.* លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមនៃតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ចុះថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៨ មាត្រា ២២(២)។ *សូមមើលបន្ថែមទៀត រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Gbagbo និង Blé Goudé* សំណុំរឿង ICC-02/11-01/15-744 សាលដីកាលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក Laurent Gbagbo និងលោក Charles Blé Goudé ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទី I ចុះថ្ងៃទី៩ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦ ក្រោមចំណងជើងថា "សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់រដ្ឋអាជ្ញាស្នើសុំដាក់បញ្ចូលសក្ខីកម្មដែលបានកត់ត្រាពីមុន ក្រោមវិធាន ៦៨(២)(ខ) និង ៦៨(៣)" អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី១ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦ កថាខណ្ឌ ៨៣។

[26] *សូមមើល ឧទា.* ឯកសារ **D359/24 & D360/33** សេចក្តីពិចារណារបស់ អ.ប.ជ លើដីកាដំណោះស្រាយ កថាខណ្ឌ ៨៥ ("ទោះបីជានៅដំណាក់កាលមុនអង្គសេចក្តីមានភាពចាំបាច់ត្រូវមានលក្ខខណ្ឌលើសពីសូចនាករបញ្ជាក់ ឬ ភាពមន្ទិលសង្ស័យដើម្បីបញ្ជូនជនម្នាក់ទៅជំនុំជម្រះបានក៏ដោយ ភស្តុតាងដែលប្រមូលបានពុំទាន់ចាំបាច់ត្រូវបញ្ជាក់ពីពិរុទ្ធភាពឱ្យបានជាក់លាក់នៅឡើយនោះទេ") កថាខណ្ឌ ១៦៣ (ជាឯកផ្ជូន)។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **D427** ដីកាដំណោះស្រាយ ចុះថ្ងៃទី១៥ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១០ កថាខណ្ឌ ១៣២៣។

7. គោលការណ៍*វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ*ត្រូវបានអនុវត្តយូរៗម្តងក្នុងពេលមានភាពមិនច្បាស់លាស់នៃច្បាប់ ប៉ុន្តែភាពអាចអនុវត្តបានរបស់វាត្រូវបានកំណត់ត្រឹមការសង្ស័យដែលនៅសេសសល់បន្ទាប់ពីការប្រើវិធាននៃការបកស្រាយច្បាប់ស៊ីវិល[27]។ រាល់អត្ថបទច្បាប់ត្រូវស្ថិតក្រោមការបកស្រាយ ហើយអង្គហេតុដែលថាសេណារីយ៉ូជាក់លាក់មួយអាចមិនត្រូវបានគ្របដណ្តប់ដោយវានោះ មិននាំឱ្យមាន "ការសង្ស័យ" ដែលតាមរយៈការសង្ស័យនេះចុងចោទនឹងតែងតែទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ជានិច្ចនោះទេ។ ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល ("អ.ជ.ត.ក") បានសម្រេចថា "ហេតុដូច្នេះ [...] គោលការណ៍*វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* នឹងមិនមានភាពចាំបាច់ ក្នុងការដោះស្រាយទៅលើភាពខ្វះចន្លោះនៃច្បាប់ឡើយ"[28]។

8. ខណៈដែលគោលជំហររបស់ ស.ព.អ គឺថា មិនមាន*ភាពខ្វះចន្លោះនៃច្បាប់* ត្រូវបានបង្ហាញនៅក្នុងរឿងក្តីនេះ ដោយហេតុថា គោលជំហរស្វ័យប្រវត្តិអាចអនុវត្តបានយ៉ាងច្បាស់លាស់ នៅពេលដែលបញ្ហានីតិវិធីមិនត្រូវបានដោះស្រាយដោយវិធានផ្ទៃក្នុង វិធាន ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ណែនាំអង្គជំនុំជម្រះឱ្យសម្រេចលើបញ្ហានោះដោយប្រកាន់ខ្ជាប់ទៅនឹងច្បាប់កម្ពុជា និងវិធាននីតិវិធីដែលពាក់ព័ន្ធ។ វិធានពាក់ព័ន្ធទាំងនេះរួមបញ្ចូលទាំងមាត្រា ២៣ថ្មី នៃច្បាប់ អ.វ.ត.ក ដែលកំណត់ថា "ការស៊ើបអង្កេតត្រូវធ្វើបន្តទៀត"[29]។ កត់សម្គាល់ថា វិធាន ២ មិនផ្តល់ឱ្យមានការសន្និដ្ឋានជាស្វ័យប្រវត្តិក្នុងប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទនោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ វិធាននេះណែនាំអង្គជំនុំជម្រះឱ្យផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់ជាពិសេសទៅលើគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន ដែលមានចែងនៅក្នុងវិធាន ២១ ដែលការពារសិទ្ធិ មិនមែនតែសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងសិទ្ធិ

---

[27] សំណុំរឿង00២-ឯកសារ **E50/3/1/4** សេចក្តីសម្រេចលើការដោះលែង ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ៣១ (បានពន្យល់ថាវិធានប្រព័ន្ធច្បាប់ស៊ីវិលនៃការបកស្រាយច្បាប់ត្រូវពិចារណាលើ "ពាក្យពេចន៍នៃបទប្បញ្ញត្តិ ការដាក់បញ្ចូលក្នុងប្រព័ន្ធ រួមមានការជាប់ទាក់ទិនទៅនឹងគោលការណ៍សំខាន់ៗដែលជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ និងគោលបំណងនៃគោលការណ៍នេះ")។ សាលក្រម *Čelebići* កថាខណ្ឌ ៤១៣ ("អានុភាពនៃការបង្កើតឡើងយ៉ាងហ្មត់ចត់នៃបទប្បញ្ញត្តិនៃលក្ខន្តិកៈព្រហ្មទណ្ឌនេះ គឺថា កាលណាមានពាក្យពេចន៍មួយដែលមានមន្ទិលសង្ស័យ ឬ ប្រយោគដែលមិនច្បាស់លាស់ បន្សល់ទុកឱ្យមានការសង្ស័យដ៏សមហេតុសមផលមួយចំពោះនិយមន័យរបស់វា *ដែលវិធានដែលប្រើដើម្បីបកស្រាយបរាជ័យក្នុងការដោះស្រាយ* ផលប្រយោជន៍នៃការសង្ស័យនេះ ត្រូវបានផ្តល់ទៅឱ្យបុគ្គលនោះ ហើយប្រឆាំងនឹងអង្គនីតិបញ្ញត្តិដែលខកខានមិនបានពន្យល់ខ្លួនវាផ្ទាល់។ នេះគឺជាមូលហេតុដែលលក្ខន្តិកៈព្រហ្មទណ្ឌដែលមិនច្បាស់លាស់ ត្រូវបកស្រាយ*ប្រឆាំងទៅនឹងអ្នកព្រាង*" (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម))។

[28] សំណុំរឿង00២-ឯកសារ **E50/3/1/4** សេចក្តីសម្រេចលើការដោះលែង ខៀវ សំផន កថាខណ្ឌ ៣១។

[29] វិធាន ២ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

របស់ជនរងគ្រោះផងដែរ និងកំណត់ឲ្យមានកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីត្រឹមត្រូវ ដែលរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគី *ទាំងអស់*។ ដើម្បី "ដោះស្រាយភាពជាប់គាំង និងភាពមិនច្បាស់លាស់ទាំងអស់" ក្នុងប្រយោជន៍របស់ អោ អាន ដូចដែលគាត់អះអាងថាតម្រូវឲ្យធ្វើនោះ[30] នឹងធ្វើឲ្យខូចតុល្យភាពនេះ ជាពិសេសការចូលរួមដ៏មានអត្ថន័យរបស់ជនរងគ្រោះនៃអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មនានា អនុលោមតាមការស្វែងរកឲ្យមានការផ្សះផ្សារជាតិរបស់ អ.វ.ត.ក[31]។

9. ជាចុងក្រោយ អោ អាន បកស្រាយខុសចំពោះវិធាន ៣៨ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ដោយអះអាងទាំងខុសថា មាត្រានេះកំណត់ថា រឿងក្តី០០៤/២ ត្រូវបានរំលត់យ៉ាងមានប្រសិទ្ធិភាពត្រឹមថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩[32]។ ក្នុងភាសាខ្មែរ មាត្រា ៣៨ ចែងថា៖ "*វិមតិសង្ស័យ*ត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ"[33] មិនមែនដូច អោ អា អះអាងថា ការសង្ស័យ*ណាមួយ* នោះទេ[34]។ ការប្រើពាក្យ "វិមតិសង្ស័យ" របស់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនេះគាំទ្រគោលជំហររបស់ ស.ព.អ ដែលថា *វិមតិសង្ស័យត្រូវបានជាប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទ* អាចអនុវត្តជាចំបងតែនៅពេលដែលការសង្ស័យនៅតែមានក្រោយពេលវាយតម្លៃអំពីពិរុទ្ធភាពរបស់ជនជាប់ចោទ*នៅពេលជំនុំជម្រះ* ដោយសារតែដំណាក់កាលជំនុំជម្រះគឺជាដំណាក់កាលតែមួយគត់ នៅពេលដែលបន្ទុកនៃការបង្ហាញភស្តុតាងគឺហួសពី "វិមតិសង្ស័យ"។ ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជាគាំទ្របន្ថែមទៀតលើគោលជំហរនេះ ថា "វិមតិសង្ស័យ" និង "ប្រយោជន៍នៃការសង្ស័យ" ត្រូវបានប្រើតែក្នុងបរិបទនៃពិរុទ្ធភាពរបស់ជនដែលត្រូវបានកាត់ទោសតែប៉ុណ្ណោះ[35]។

---

[30] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ២៦។

[31] សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **D411/3/6** សាលដីកាលើគ្រប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាំងអស់ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចនានារបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត លើភាពអាចទទួលយកបាននៃពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៤ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១១ កថាខណ្ឌ ៦៤-៦៥។ កិច្ចព្រមព្រៀង អ.វ.ត.ក បុព្វកថា។

[32] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ៤, ៥, ១៨។

[33] ច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដែលបានអនុម័តិថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៣៨ (គូសបញ្ជាក់បន្ថែម)។

[34] *ផ្ទុយពី* ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ១៨។

[35] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី៧ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០០៧ ("ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា") មាត្រា ៣៥០-៣៥១ (ទាក់ទងទៅនឹងការប្រកាសពីពិរុទ្ធភាព ដោយកត់សម្គាល់ថា "វិមតិសង្ស័យត្រូវតែបានជាអត្ថប្រយោជន៍ដល់ជនជាប់ចោទជានិច្ច") មាត្រា ៤៤៥ ("បណ្តឹងសើរើរឿងក្តីអាចធ្វើបានតែនៅក្នុងករណី៖ [...] ៤-កាលណាមានអង្គហេតុថ្មី ឬលិខិត ឬភស្តុតាងថ្មីដែលនាំឲ្យគេសង្ស័យលើពិរុទ្ធភាពនៃទណ្ឌិត")។

10. អំណះអំណាងអំពីការរំលត់រឿងក្តីរបស់ អោ អាន[36] ក៏រំលោភលើច្បាប់នីតិវិធីរបស់កម្ពុជា (និងបារាំង) ផងដែរ។ នីតិវិធីកម្ពុជាចែងថា បណ្តឹងអាជ្ញាអាចត្រូវបានរំលត់តែនៅពេលមរណភាពរបស់ជនជាប់ចោទ ការផុតអាជ្ញាយុកាល ការលើកលែងទោស និរាករណ៍នៃច្បាប់ ឬ*អាជ្ញាអស់ជំនុំ* តែប៉ុណ្ណោះ[37]។ យុត្តិសាស្ត្រនៅកម្រិតអន្តរជាតិ[38] ក៏បង្កើតចំណុចចាប់ផ្តើមអប្បរមាខ្ពស់បំផុតសម្រាប់ការរំលត់ ឬផ្អាកកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី[39]។ អ.ជ.ត.ក និង អ.ជ.ស.ជ ទាំងពីរនេះបានសម្រេចថា ដូច្នេះមានន័យថា អ.វ.ត.ក មិនមានសិទ្ធិអំណាចបង្គាប់ឱ្យមានការរំលត់បណ្តឹងអាជ្ញាដោយមូលហេតុផ្សេងពីនេះបានទេ[40]។ តាមពិតនោះ តាមវិធាន ៦៧(៣) នៃ

[36] ឯកសារ **D359/26** ចម្លើយតបរបស់ អោ អាន កថាខណ្ឌ ៣-៥។

[37] ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ៧។ *សូមមើលផងដែរ* ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃប្រទេសបារាំង ចុះថ្ងៃទី១០ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២០ មាត្រា ៦ ("L'action publique pour l'application de la peine s'éteint par la mort du prévenu, la prescription, l'amnistie, l'abrogation de la loi pénale et la chose jugée."។ ការបកប្រែក្រៅផ្លូវការ៖ ("កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌត្រូវបានរំលត់ដោយមរណភាពរបស់ចុងចោទ ដោយការផុតអាជ្ញាយុកាល ដោយការលើកលែងទោស ដោយនិរាករនៃច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ និង ដោយអាជ្ញាអស់ជំនុំ")។

[38] ច្បាប់ អ.វ.ត.ក មាត្រា ៣៣ថ្មី ណែនាំថា ប្រសិនបើនីតិវិធីដែលមានស្រាប់ពុំបានចែងពីករណីពិសេសណាមួយ ឬ ប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុការបកស្រាយ ឬ អនុវត្តនីតិវិធីនោះ ឬប្រសិនបើមានបញ្ហាទាក់ទងទៅនឹងភាពសមស្របនៃនីតិវិធីទាំងនេះជាមួយបទដ្ឋានអន្តរជាតិ គេអាចស្វែងរកការណែនាំក្នុងបទដ្ឋាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ។

[39] ការរំលត់ ឬ ការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនិតិវិធីម្តងម្កាលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដោយតុលាការអន្តរជាតិផ្សេងៗទៀត ក៏ប៉ុន្តែឧទាហរណ៍គឺកម្រមានណាស់ ហើយវាឆ្លុះបញ្ចាំងពីស្ថានភាព ដែលនៅក្នុងនោះ ការមិនបន្តត្រូវបានពិចារណាថា គឺជាដំណោះស្រាយមួយ*តែគត់* ដែលអាចធានាបាននូវភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ឬបើមិនដូច្នោះទេ វាមាន សំខាន់ខ្លាំងសម្រាប់ផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌។ *សូមមើល ឧទា. រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* Karadžić សំណុំរឿង IT-95-5/18-T សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិស្នើសុំការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនិតិវិធី អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ចុះថ្ងៃទី៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ កថាខណ្ឌ ៤ (ដោយទទួលស្គាល់ថាដំណោះស្រាយដ៏កម្រនៃការផ្អាកកិច្ចដំណើរការនិតិវិធី អាចនឹងត្រូវបានអនុញ្ញាត កាលណាការបំពានលើសិទ្ធិមនុស្សដ៏ធ្ងន់ធ្ងររបស់ជនជាប់ចោទ នាំឱ្យមានដំណើរការកាត់សេចក្តីដ៏ត្រឹមត្រូវមួយមិនអាចធ្វើទៅបាន)។ *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Lubanga Dyilo* សំណុំរឿង ICC-01/04-01/06-772 សាលដីកាលើបណ្តឹងសាទុក្ខរបស់លោក Thomas Lubanga Dyilo ប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចលើការជំទាស់របស់មេធាវីការពារក្តីទៅនឹងយុត្តាធិការរបស់តុលាការ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ១៩(២)(ក) នៃច្បាប់លក្ខន្តិកៈថ្ងៃទី៣ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៦ អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍ ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៦ កថាខណ្ឌ ៣០។

[40] សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E138/1/10/1/5/7** សេចក្តីសម្រេចលើបណ្តឹងសាទុក្ខភ្លាមៗប្រឆាំងនឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដែលបង្គាប់ឱ្យដោះលែងជនជាប់ចោទ អៀង ធីរិទ្ធ ដោយឥតលក្ខខណ្ឌ អ.ជ.ត.ក ចុះថ្ងៃទី១៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១២ កថាខណ្ឌ ៣៨។ សំណុំរឿង០០២-ឯកសារ **E116** សេចក្តីសម្រេចលើសំណើរបស់ជនជាប់ចោទ នួន ជា ពាក់ព័ន្ធនឹងភាពត្រឹមត្រូវនៃកិច្ចស៊ើបសួរ (ឯកសារ E51/3, E82, E88 និង E92) អ.ជ.ស.ជ ចុះថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១១ កថាខណ្ឌ ១៦-១៧ (ដោយរកឃើញថាកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីនៃ អ.វ.ត.ក អាចគ្រាន់តែត្រូវបានរំលត់តាមវិធាន៨៩(១)(ខ) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង

វិធានផ្ទៃក្នុង មិនមានបទប្បញ្ញត្តិណាឲ្យលើកលែងចោទប្រកាន់នៅដំណាក់កាលដីកាដំណោះស្រាយ ដោយសារតែការជាប់គាំងផ្នែកនីតិវិធីនោះទេ។

II. ដំណោះស្រាយដែលស្នើឡើង

11. សាស្រ័យលើមូលហេតុដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិសុំស្នើឲ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះចាត់វាល់វិធានការរដ្ឋបាលចាំបាច់ ដើម្បីធានាថា ដីកាបញ្ជូនរឿងទៅជំនុំជម្រះនៃរឿងក្តី00៤/២ (អោ អាន) និងឯកសារសំណុំរឿងសេសសល់ ត្រូវបានបញ្ជូនជាបន្ទាន់ទៅកាន់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ២០២០	**លោកស្រី** **Brenda J. HOLLIS** សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិ	ភ្នំពេញ	[signature and stamp: CO-PROSECUTORS CO-PROCUREURS E.C.C.C * C.E.T.C]

ផ្អែកលើទឡ្ហីករណ៍មួយក្នុងចំណោមទឡ្ហីករណ៍ដ៏មានកម្រិត ដែលមានចែងនៅក្នុងមាត្រា ៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា)។